

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 250/2023-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. 4Tp/9/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa doplnená podaniami doručenými 20. augusta 2021, 25. januára 2022, 19. apríla 2022 a 19. mája 2022, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva nebyť pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia jeho slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinnú a efektívnu ochranu jeho základných práv podľa čl. 13 dohovoru postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 4Tp/9/2021. Žiada priznať mu finančné zadosťučinenie 6 500 eur a náhradu trov konania.

2. Pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti pravdepodobne omylom uvádza čl. 8 ods. 1 listiny zodpovedajúci označenému právu nebyť pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom, keďže tomuto právu zodpovedá čl. 8 ods. 2 listiny a správne označený čl. 17 ods. 2 ústavy. Uvedenému korešponduje aj bod 26 ústavnej sťažnosti označujúci základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, z ktorého vyplýva správne označenie uvedeného práva čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 2 listiny.

II.

Skutkové východiská

3. Z ústavnej sťažnosti a jej doplnení vyplýva, že sťažovateľ je stíhaný pre pokračujúci zločin skrátene dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 2 písm. c) a ods. 3 Trestného zákona. Podľa skutkovej vety mal zadovážovať minerálny olej zo zahraničia a vyložiť ho na daňovom území, čím mu vznikla daňová povinnosť podľa osobitného zákona, a to povinnosť podať daňové priznanie a toto zaplatiť. Uznesením okresného súdu č. k. 4Tp/14/2019 z 23. novembra 2019 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Uznesením sudcu pre prípravné konanie č. k. 4Tp/31/2020 z 5. mája 2020 bola sťažovateľovi postupom podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku nahradená väzba tak, že mu bol vypustený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a pretrvávajúci dôvod väzby bol nahradený dohľadom probačného a mediačného úradníka, ako aj postupom podľa § 82 ods. 4 Trestného poriadku. Súčasne mu boli uložené primerané povinnosti a obmedzenia (zákaz vycestovania do zahraničia, zákaz vykonávať podnikateľskú činnosť obdobnú tej, v súvislosti s ktorou mu bolo vznesené obvinenie, povinnosť zdržiavať sa v obydlí mimo plnenia pracovných povinností u zamestnávateľa, povinnosť zdržiavať sa počas plnenia pracovných povinností v katastri mesta alebo obce, kde vykonáva pracovnú činnosť, povinnosť preberať písomnosti na určenej adrese a iné).

4. Uznesením okresného súdu č. k. 4Tp/46/2020 z 10. novembra 2020 boli uložené obmedzenia zúžené a bola upravená možnosť sťažovateľa zdržiavať sa mimo miesta trvalého pobytu.

5. Sťažovateľ podal 3. februára 2021 žiadosť o zrušenie všetkých obmedzení a povinností nahrádzajúcich väzbu odôvodnenú neexistenciou dôvodov preventívnej väzby. Dozorujúca prokurátorka súhlasila so žiadosťou sťažovateľa. Okresný súd uznesením č. k. 4Tp/9/2021 zo 6. apríla 2021, ktoré bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 12. apríla 2021, rozhodol tak, že sa uvedené primerané povinnosti a obmedzenia zrušujú, s výnimkou povinnosti oznámiť každú zmenu miesta pobytu a doručovacej adresy orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu. Vo zvyšnej časti žiadosť sťažovateľa zamietol.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Rozhodnutie okresného súdu o žiadosti sťažovateľa v časovom rozpätí 2 mesiacov a 10 dní (69 dní vrátane dňa doručenia rozhodnutia) je podľa sťažovateľa neprípustné, neprimerané, ústavne nonkonformné, porušujúce právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby sťažovateľa. Sťažovateľ opakovane namietal nečinnosť, udelil súhlas s rozhodnutím bez jeho prítomnosti a prítomnosti jeho obhajcu. Za toto obdobie nebol súdom odstránený stav neistoty u sťažovateľa ako obvinenej osoby s uloženými obmedzeniami a povinnosťami nahrádzajúcimi (preventívnu) väzbu. Vec rozhodoval ten istý sudca pre prípravné konanie, ktorý vydal rozhodnutie o uložení povinností a obmedzení. Po formálnej stránke išlo o rozhodovanie o zákonnosti väzby, o ktorej sa má rozhodnúť urýchlene v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej aj keď nebol formálne prepustený z väzby na slobodu, má po celý čas legitímny záujem na určení zákonnosti svojej väzby, konkrétne spôsobu rozhodovania okresným súdom o zákonnosti určených

primeraných povinností a obmedzení. Stále je daný jeden inštitút náhrady väzby, a to písomný sľub sťažovateľa ako obvineného, čím *de iure* a *de facto* väzba u sťažovateľa stále trvá.

7. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že o žiadosti iného klienta jeho právneho zástupcu o zrušenie uložených obmedzení a povinností podanej vo februári 2021 iný sudca okresného súdu rozhodoval 3 dni.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08).

10. Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na rýchlosť tohto preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, ktorého predmetom je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby. Ústavný súd vo vzťahu k požiadavke urýchleného rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a tiež z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03, tiež rozsudok ESLP Bezicheri proti Taliansku z 25. 10. 1989, sťažnosť č. 11400/85).

11. Ústavný súd sa zameril v prvom rade na aplikovateľnosť sťažovateľom označených práv, resp. záruk z nich vyplývajúcich. Pokiaľ sťažovateľ na tvrdení „*ak je daný jeden inštitút náhrady väzby, tak de iure a de facto väzba u sťažovateľa stále trvá*“ zakladá aplikovateľnosť záruk vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 dohovoru pre urýchlené rozhodovanie o zákonnosti pozbavenia svojej slobody, potom vychádza z príliš zjednodušenej predstavy. Nerozlišuje medzi bežným významom slova väzba ako najintenzívnejší zásah do slobody jednotlivca, t. j. dočasné zbavenie osobnej slobody, a nahradením väzby, ktoré predstavuje súhrn prostriedkov, ktorými je pôsobené na osobu obvineného nachádzajúceho sa na slobode. Pri náhrade väzby ide vo svojej podstate o obmedzenia osobnej slobody (prípadne aj ďalších práv a slobôd) viazané na určité miesto, priestor, osoby, činnosti alebo veci (bližšie k náhrade väzby napr. IV. ÚS 346/08).

12. Sťažovateľovo zjednodušené a bližšie neodôvodnené tvrdenie ústavný súd nemôže v takejto podobe akceptovať pre uplatnenie záruk vyplývajúcich zo sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 8 ods. 2 listiny a osobitne práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia jeho slobody, ktoré tvorí nosnú časť ústavnej sťažnosti. U sťažovateľa môže naďalej trvať väzobný dôvod (a to prípadne až do právoplatného skončenia trestného stíhania, ak nezanikne skôr), čo ale neznamená, že automaticky naďalej trvá aj jeho väzba.

13. Sťažovateľom odkazované rozhodnutia ESLP sa týkajú odlišných okolností. Sťažovatelia totiž namietali urýchlenosť rozhodovania súdov v priamej súvislosti s pozbavením osobnej slobody väzbou. V okolnostiach sťažovateľa však vecná súvislosť s pozbavením osobnej slobody bola prerušená jeho prepustením na slobodu pri využití prostriedkov nahrádzajúcich väzbu. Sťažovateľ je od mája 2020 na slobode. Mal uložené určité obmedzenia a povinnosti, teda zákazy a príkazy.

14. Podstatnou otázkou je, či obmedzenia a povinnosti uložené sťažovateľovi uznesením okresného súdu č. k. 4Tp/31/2020 z 5. mája 2020, ktorých zrušenia sa domáhal žiadosťou podanou 3. februára 2021, predstavovali len obmedzenie slobody pohybu a pobytu, práva na súkromný život atď., alebo mohli svojimi obmedzujúcimi účinkami dosiahnuť intenzitu pozbavenia osobnej slobody, ktorá by umožňovala založiť použiteľnosť označených práv sťažovateľa. Východiskovým bodom jej zodpovedania musí byť konkrétna situácia pri zohľadnení radu kritérií, ako je druh, trvanie, účinky a spôsob uplatňovania dotknutých opatrení (rozsudok ESLP Engel a spol. proti Holandsku z 8. 6. 1976, body 58 – 59). Rozdiel medzi pozbavením a obmedzením slobody je potom len vecou stupňa a intenzity, nie povahy alebo podstaty.

15. Žiadnu takúto argumentáciu však sťažovateľ ústavnému súdu nepredniesol. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že v rámci uložených zákazov a povinností síce bol sťažovateľ odkázaný zdržiavať sa v obydli v čase neplnenia pracovných povinností, to však bolo do určitej miery kompenzované slobodou pohybu v rámci plnenia pracovných povinností v katastri mesta. S nie príliš ťaživými výnimkami mal zachovanú slobodu zvoliť si pracovnú činnosť a okruh spoločenských kontaktov v mieste bydliska. Z toho je podľa názoru ústavného súdu zrejmé, že kumulatívny účinok uložených obmedzení a povinností je porovnateľný s pozbavením osobnej slobody, t. j. že by bol *de facto* väzbou (porovnaj s rozsudkom Guzzardi proti Taliansku zo 6. 11. 1980, sťažnosť č. 7367/76, bod 95 alebo s rozhodnutím Dick proti Spojenému kráľovstvu z 28. 2. 1996, sťažnosť č. 26249/95). Navyše, uznesením okresného súdu č. k. 4Tp/46/2020 z 10. novembra 2020 boli uložené obmedzenia zúžené a bola upravená možnosť sťažovateľa zdržiavať sa dokonca i mimo miesta trvalého pobytu.

16. Prepustením sťažovateľa z väzby na slobodu preto skončilo jeho pozbavenie slobody okresným súdom. Záruka urýchlenosti vyplývajúca z čl. 5 ods. 4 dohovoru prepustením na slobodu stratila preňho ďalšiu relevanciu (rozsudok Kormoš proti Slovensku z 8. 11. 2011, sťažnosť č. 46092/06, bod 93). Rozhodovanie o ďalšom trvaní náhrady väzby, resp. o rozsahu obmedzení s ňou spojených v situácii, keď je obvinený na slobode (t. j. reálne nevykonáva väzbu), preto nemožno podriaďiť rovnako prísny požiadavkám z hľadiska rýchlosti konania, akým sú väzobné súdy podrobené, keď rozhodujú v situácii, keď obvinený je reálne vo väzbe [pri rozhodovaní napr. o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby (IV. ÚS 402/2021)]. Záruka efektivity prieskumu však napriek prepusteniu osoby na slobodu trvá naďalej (IV. ÚS 529/2021).

17. Na základe uvedeného teda možno vyvodit' záver, že na sťažovateľa v súvislosti s napadnutým konaním nie je možné nahliadať ako na osobu pozbavenú osobnej slobody v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 8 ods. 2 listiny a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Medzi namietaným porušením práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (z hľadiska rýchlosti rozhodovania, pozn.), resp. právami podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 2 listiny a napadnutým konaním okresného súdu tak nie je relevantná súvislosť, preto na skutkovom základe vymedzenom sťažovateľom nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2022 doplnil ústavnú sťažnosť o namietané porušenie čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (ako to vyplýva z navrhovaného petitu v predmetnom doplnení, pozn.), čo však odôvodnil tým, že podal svoju ústavnú sťažnosť pred 12 mesiacmi a stále sa nevie domôcť efektívnej, rýchlejšej a účinnej právnej ochrany porušenia svojich základných práv a slobôd. Uvedené doplnenie ústavnej sťažnosti je tak v tomto smere zmätočné a sťažovateľ ústavne relevantným spôsobom neodôvodnil porušenie predmetného článku dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť nielen konkrétne skutkové, ale aj konkrétne právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže doplnenie ústavnej sťažnosti neobsahuje v tomto smere relevantné odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Na základe uvedených skutočností ústavný súd aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa ústavnú sťažnosť v predmetnej časti odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

19. Ústavný súd iba dopĺňa, že z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby právo akcesorickej (druhotnej alebo sekundárnej) povahy na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Ústavný súd odkazuje aj na judikatúru ESLP, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu č. k. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013). Sťažovateľove námietky týkajúce sa ďalších základných práv podľa ústavy, listiny a dohovoru posúdil ústavný súd ako zjavne neopodstatnené, nezostalo tak žiadne právo, v spojení s ktorým mohol sťažovateľ namietať porušenie čl. 13 dohovoru.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu